

Barbara Pytlos

Akapit Press Sp. z o.o. w Łodzi – wydawca literatury dla dzieci i młodzieży (1992–2015)

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 2 (25), 103-114

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Barbara Pytlos

Sosnowiec

e-mail: mieczyslawa.pytlos@neostrada.pl

Akapit Press Sp. z o.o. w Łodzi – wydawca literatury dla dzieci i młodzieży (1992–2015)

Abstrakt: W artykule przedstawiono zagadnienia związane z edytorstwem dla dzieci i młodzieży na przykładzie działalności Wydawnictwa Akapit Press Sp. z o.o. z Łodzi. Na podstawie materiałów dostarczonych przez Wydawnictwo i rozmów z redaktorami starano się ukazać problem odpowiedzialności edytora przygotowującego lektury dla młodego czytelnika. Uwzględniono kwestie dotyczące wychowania – wydawcy literatury dla młodych odbiorców powinni pamiętać o szczególnym jej charakterze, czyli kodach wartości wpisywanych w każdy utwór dla nich przeznaczony.

Słowa kluczowe: Akapit Press Sp. z o.o. w Łodzi. Edytorstwo. Literatura dla dzieci i młodzieży. Młody odbiorca. Wydawnictwa

Cele wydawców literatury dziecięcej i młodzieżowej są wpisane pośrednio w ich misję. Misyjny charakter ma literatura dla młodych odbiorców. I nie wolno tej misji mylić z dydaktyzmem, są to dwie odrębne sprawy. Mówiąc inaczej, wydawnictwa są instytucjami kultury, dla których znajomość zasad wychowania nie podlega dyskusji (Zajac, 2000), przecież książka dla dziecka wprowadza je w inny wymiar przeżywania świata i własnego życia (Papuzińska, 1981). Jak niegdyś pisała Irena Słońska, to książka małemu/młodemu człowiekowi ukazuje urodę świata:

Jak wszystkie zjawiska we wczesnym dzieciństwie, w którym tempo rozwoju jest szybsze niż kiedykolwiek później, okres ten jest krótkotrwały. Nadchodzi czas, gdy dziecko poczyna śledzić

układ barwnych plam na przewracanych kartkach i nagle odkrywa, że z plam tych wyłaniają się dobrze znane kształty, że w książce można zobaczyć dom, kota, dziewczynkę. Odkrycie to staje się początkiem dalszych poszukiwań. (Słońska, 1959, s. 17)

Wydawcy literatury dla dzieci i młodzieży są świadomi wagi własnych działań, szukają inspiracji, aby młodego odbiorcę zainteresować różnorodną lekturą, odsłonić przed nim radość czytania (Papuzińska, 1981). Nie są im obce przesłania klasyków literatury dla dzieci i młodzieży, badania na temat tego, jakich książek młodociani odbiorcy poszukują i potrzebują. Wskazywał te potrzeby Paul Hazard, pisząc, że młody czytelnik z pewnością odrzuci lekturę książek, w których nie traktuje się go poważnie i nazywa „małym” czytelnikiem. Takie, które nie uwzględniają jego potrzeb, nie przemawiają do umysłu żywą akcją i siłą obrazowania (Hazard, 1963, s. 48).

Toteż po transformacji ustrojowej w Polsce i zniesieniu cenzury w 1990 r., gdy nareszcie można było zaprezentować dzieciom i młodzieży interesującą paletę tekstów literackich, wydawcy korzystają z tej możliwości w szerokim zakresie, uwzględniając w repertuarach edytorskich cechy rozwojowe chłopców i dziewcząt.

Inne prawa rządzące tym segmentem rynku wydawniczego zauważył Łukasz Gołębiowski:

Oprócz braku oczywistych bestsellerów i trudów związanych ze skuteczną promocją nowych autorów, czy bohaterów dla masowego nastoletniego czytelnika, wydawcy stają również przed poważnymi wyzwaniami o cywilizacyjno-społecznym charakterze. Według badań opinii społecznej czytają przede wszystkim dziewczynki. Stąd podejmowane także przez polskich edytorów próby przeciwstawienia się pogłębiającemu się, postępującemu spadkowi czytelnictwa nastoletnich przedstawicieli płci męskiej. Czytający chłopcy, wychodząc z lektur typowo dziecięcych, bardzo szybko przechodzą do innych klasyfikacji, przede wszystkim zasilając szeregi czytelników prozy z gatunku fantasy czy science fiction. (Gołębiowski, Waszczyk, 2014, s. 150 i następane)

Według badaczy rynku książki młodzieżowej wydawcy starają się sprostać wymaganiom czytelników, oferując im tytuły, które mogłyby spełnić ich oczekiwania (*Percy Jackson i bogowie olimpijscy*, *Olimpijscy herosi* Ricka Riordana czy *Sezon burz* Andrzeja Sapkowskiego) (Gołębiowski, Waszczyk, 2014, s. 151). Ł. Gołębiowski zauważa również, że

młodzież chętnie czyta książki poważniejsze, z wyraźnie zarysowanym wątkiem erotycznym. Dostrzega w tym wpływ prasy młodzieżowej epatującej erotyką (Gołębiewski, Waszczyk, 2014, s. 151)¹.

I chociaż realizacja planów dotyczących zaspokojenia czytelniczych potrzeb dzieci i młodzieży nie była zadaniem łatwym, także ze względu na bariery natury ekonomicznej, to jednak rok 1990 można uznać za cezurę dla polskiego rynku wydawniczego. W tym roku nastąpiło jego otwarcie na wielorakie potrzeby i zainteresowania dzieci i młodzieży. Powstawało wiele nowych wydawnictw, ale też kryzys przeżywały oficyny z ugruntowaną marką na rynku książki dziecięcej i młodzieżowej, np. Nasza Księgarnia. Marta Nadolna-Tłuczykont, rozpatrując ten problem, zauważa:

koniec politycznego nadzoru państwa nad ruchem wydawniczo-księgarskim doprowadził do zjawiska „boomu wydawniczego”. Powstało wówczas wiele tak zwanych lilipucich, prywatnych instytucji wydawniczych, nastawionych wyłącznie na zysk. Nagromadzenie tego rodzaju oficyn było znaczne i rodziło poważną konkurencję dla spółek działających pod egidą państwa, chociażby powstałej w 1921 r., a przodującej przez wiele lat na rynku wydawniczym w zakresie publikacji utworów dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza w okresie PRL-u – Naszej Księgarni. W związku z tym zaczęło się też prężnie rozwijać zjawisko komercjalizacji. (Nadolna-Tłuczykont, 2013, s. 59 i następne; Kitrasiewicz, Gołębiewski, 2005; Rogóż, 2009)

Inni badacze podkreślają, że na ten czas przypada zadziwiający rozkwit działalności wydawniczej dla niedorosłych: w 2002 r. odnotowano 200 istniejących wydawnictw (Tobera, 2001, s. 238; Tobera, 2010, s. 292). Małgorzata Gwadera w szkicu *Współczesny rynek książki dla dzieci i młodzieży* wyodrębniła 3 grupy wydawnictw: oficyny działające przed 1989 r. (np. Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Dom Wydawniczy Bellona, Wydawnictwo Iskry); wydawnictwa założone po 1989 r. (np. Siedmioróg we Wrocławiu, Wilga w Warszawie, Świat Książki w Warszawie); wydawnictwa powstałe po 2000 r. (np. Hokus-Pokus w Warszawie, Muchomor w Warszawie) (Gwadera, 2013, s. 155). M. Gwadera, Krystyna Lipka-Sztaubała (2007, s. 28 i następne) czy M. Nadolna-Tłuczykont (2013, s. 62 i następne) zwracają uwagę na charakterystyczne cechy tego „przecież starego, a jednak nowego” rynku

¹ Wystarczy przypomnieć czasopismo „Dziewczyna”.

książki. Ewolucyjna zmiana przyniosła przynajmniej 4 zjawiska godne odnotowania: po pierwsze, książka jako towar „szukający” nabywcy musiała dosłownie zabłysnąć. Wydawcy zaczęli oferować czytelnikom sporo tytułów z przyciągającymi uwagę okładkami, wybluszczonymi, jaskrawymi i – co gorsza – niegustownymi. Zjawisko to występowało zgodnie z wszelkimi prawami kultury masowej. Po drugie, znikły wcześniejsze trudności dotyczące wydawania literatury obcej, dzięki czemu rynek zapełniał się tłumaczeniami, pod względem jakości przeważnie pozostawiającymi wiele do życzenia. Tłumaczenia były zagrożeniem dla książki rodzimej. Po trzecie, pojawiły się małe wydawnictwa, zwane lilipuciami (Kalata, 2015, s. 9 i następne), które zaczęły stawiać na jakość książki dla młodych odbiorców, traktując ją jako swoiste dzieło sztuki. Agnieszka Kalata zjawisko to charakteryzuje następująco:

Edycja graficzna staje się integralną częścią przekazu treści publikacji, komplementarną i równie ważną. Polscy wydawcy coraz częściej wracają do uznanych rodzimych autorów i ilustratorów, takich jak Józef Wilkoń, Marcin Szancer, Bohdan Butenko czy Paweł Pawlak. Podejmowane są trudne tematy – samotności, choroby, śmierci. „Model ochrony” dziecka przed czytaniem i mówieniem przy nim o przemoc, cierpieniu, seksie zastąpiono „modelem przygotowania”. (Kalata, 2015, s. 10 i następne)

I po czwarte, rozkwit przeżywają publikacje ukazujące się w seriach, bo przecież seria to wyjątkowo trafny zabieg promocji repertuaru wydawniczego oficyn i upowszechniania czytelnictwa, na co zwraca uwagę Elżbieta Jamróz-Stolarska (2014, s. 89 i następne). Warto też przypomnieć refleksje Janusza Dunina, który uważał, że na tle innych publikacji książka dla dzieci stanowi zjawisko odrębne, wymagające szczególnej staranności w zakresie formy edytorskiej, gdyż to od niej zależy przywiązanie odbiorcy do czytania i poszerzania jego zainteresowań (Dunin, 1991, s. 5 i następne). Ponadto pojawia się wiele serii, które stwarzają możliwości zaprezentowania młodym czytelnikom literatury w atrakcyjnej formie (seria „Wierszyki” w opracowaniu graficznym Katarzyny Boguckiej oraz „Mamoko” przygotowana przez Daniela i Aleksandrę Mizieleńskich).

Współczesne książki dla niedorosłych bywają dziełami sztuki. I jeżeli pamiętamy, że Janusz Korczak o literaturze dla dzieci i młodzieży pisał, że książka często decyduje o całym życiu człowieka, jego sile moralnej i wartościach, jakie reprezentuje, działalności życiowej, społecznej i życiu rodzinnym (Korczak, 1998, s. 222 i następne), to łatwo

o konkluzję, iż wydawnictwa, dla których publikowanie takiej literatury stanowi podstawę ich działalności, w edukacji młodego czytelnika zajmują miejsce szczególne. Należy do nich m.in. Wydawnictwo Akapit Press Sp. z o.o. w Łodzi. Dla tej oficyny uwzględnianie potrzeb odbiorców to najistotniejsze zadanie w polityce wydawniczej. Działalność wydawnicza tej instytucji, analiza jej publikacji, ukazanie pozytywnych przykładów powiązania warstwy edytorskiej i literackiej w książkach – są przedmiotem artykułu.

Wydawnictwo Akapit Press powstało 1992 r. w Łodzi. Powołała je do życia Iwona Pakuła, która kieruje nim do dziś. Swą działalność rozpoczynało od publikacji znanych, lubianych, a także poszukiwanych przez młodych i starszych czytelników, bo przecież do tak szerokiego grona odbiorców adresowane są powieści Małgorzaty Musierowicz. (Gołębiewski, Waszczyk, 2012, s. 509–510; *Akapit*).

Działalność oficyny skupia się głównie na literaturze dla dzieci i młodzieży i ten segment rynku książki decyduje o finansowej kondycji firmy. Akapit Press posiada prawa wydawnicze do powieści M. Musierowicz, Krystyny Siesickiej, Krystyny Nepomuckiej (Gołębiewski, Waszczyk, 2012, s. 510). W publikacji *Rynek książki w Polsce 2012. Wydawnictwa* działalność oficyny zaprezentowana została następująco:

Akapit Press to niemal wyłącznie wydawca literatury dziecięcej i młodzieżowej – sprzedaż tej części oferty przynosi 99% przychodów. W zdecydowanej przewadze są to publikacje dla młodych czytelniczek, choć oficyna wydała też kilka pozycji dla nastoletnich chłopców. W jej ofercie dostępnych jest jednak również kilka pozycji dla dorosłego czytelnika – literatura wspomnieniowa, pamiętniki, felieton. (Gołębiewski, Waszczyk, 2012, s. 509)

Spośród autorów publikujących w oficynie wymienić jeszcze trzeba: Zofię Beszczyńską, Krystynę Berwińską, Zofię Chądzyńską, Martę Fox, Ałbenę Grabowską, Barbarę Gawryluk, Małgorzatę Gutowską-Adamczyk, Irenę Jurgielewiczową, Emilię Kiereś, Lucynę Legut, Katarzynę Majgier, Hannę Ożogowską, Idę Pierelotkin, Sergiusza Pinkwarta, Romka Pawlaka, Ewę Przybylską, Agnieszkę Tyszkę, Andrzeja Żaka i innych. Książki Akapitu zdobywają nagrody: np. w 2011 r. *Jajko księżycyca* Z. Beszczyńskiej² zostało Książką Roku Polskiej Sekcji IBBY;

² Zofia Beszczyńska to znana pisarka, krytyk literacki i tłumaczka literatury francuskiej. W utworze *Jajko księżycyca* opisuje wakacyjne przygody dwunastoletniej Marysi. Akcja książki rozgrywa się pomiędzy światem realnym a snem, pomiędzy

w 2015 r. *Królowa ptaków* tej autorki zdobyła wyróżnienie w tej kategorii; w 2013 r. *Most nad Missisipi* Ewy Przybylskiej został Książką Roku Polskiej Sekcji IBBY. Utwór ten został zgłoszony do wpisania na Listę Honorową IBBY na rok 2016, jako reprezentant dokonań literackich w ostatnich trzech latach. Od 2007 r. w Wydawnictwie Akapit Press podejmowane są też próby popularyzowania literatury zagranicznej (Gołębiewski, Waszczyk, 2012, s. 509–510).

Większość tytułów tej oficyny ukazuje się w seriach. Ponadczasowymi publikacjami okazują się powieści M. Musierowicz. A wiadomo, że pisarka niezmiennie potrafi przemawiać do serc odbiorców, doczekała się wielu opracowań krytycznych i zdobyła już chyba wszystkie możliwe nagrody za twórczość dla dzieci i młodzieży³. Gdyby postawić pytanie, czy jej dokonania mają wpływ na rynkową pozycję Wydawnictwa, to odpowiedź będzie twierdząca – wciąż zajmuje ona czołowe miejsca w rankingach czytelniczych. Ujmuje czytelników sposobem prezentacji świata wartości, problemów nastoletnich bohaterów, środowisk, w których żyją, oraz humorem. W swych powieściach wskazuje wartości istotne w życiu, wprowadzając inny od upowszechnianego w mediach model nastolatki: mądrej, czytającej literaturę wysoką, przywiązanej do domu rodzinnego, który jest dla niej ważnym celem w życiu, ceniącej w wybranku serca charakter i odpowiedzialność za innych. Wymienione cechy twórczości M. Musierowicz zauważają też badacze literatury dla dzieci i młodzieży, podkreślając znaczenie upowszechniania przez pisarkę wartości niemodnych (np. poświęcenia, patriotyzmu, rodziny), które w kulturze masowej giną na tle kreowanego hedonistycznego sposobu życia. Krystyna Heska-Kwaśniewicz uważa, że M. Musierowicz zdobywa czytelnika już samym tytułem (Heska-Kwaśniewicz, 2003, s. 17–24), a Katarzyna Tałuc uznaje humor utworów za najważniejszy wyznacznik popularności autorki *Opium w rosole* (Tałuc, 2003, s. 25–39)⁴.

Wydawniczym planom Akapitu „Jeźycjada” towarzyszy od początku jego istnienia. M. Musierowicz sama opracowuje własne powieści graficznie i projektuje okładki. Dotychczas ukazało się 21 tomów cyklu: *Małomówny i rodzina*, *Szósta klepka*, *Kłamczucha*, *Kwiat kalafiora*, *Ida sierpniowa*, *Opium w rosole*, *Brulion Bebe B*, *Noelka* (1992), *Pulpecja*

baśnią a życiem. Spotkanie czytelnika z baśniową scenerią na ogół wróży powodzenie czytelnicze.

³ *Między Bambolandią i Jeźycjadą. Małgorzaty Musierowicz makro- i mikrokosmos*. Pod red. K. Heskij-Kwaśniewicz; przy współpr. A. Gomóły. Katowice 2003; A. Gomóła: *Saga rodu Borejków. Kulturowe konteksty Jeźycjady*. Katowice 2004; S. Frycie: *Małgorzata Musierowicz*. Warszawa 2002.

⁴ Do grona czytelników „Jeźycjady” należał Czesław Miłosz.

(1993), *Dziecko piątku* (1993), *Nutria i Nerwus* (1995), *Córka Robrojka* (1996), *Imieniny* (1998), *Tygrys i Róża* (1999), *Kalamburka* (2001), *Język Trolli* (2004), *Żaba* (2005), *Czarna polewka* (2006), *Sprężyna* (2008), *McDusia* (2012), *Wnuczka do orzechów* (2014) i *Feblik* (2015).

Spośród utworów autorstwa M. Musierowicz wymienić należy również „Frywolitki” (t. 1, 1997; t. 2, 2000; t. 3, 2010) – zbiory felietonów o literaturze dla dzieci i młodzieży, publikowanych w prasie, m.in. w „Tygodniku Powszechnym”, z okładkami również zaprojektowanymi przez autorkę.

Okładki „Jeżycjady” przedstawiają zazwyczaj twarze głównych bohaterów – nastolatek o zróżnicowanych typach urody, z uwzględnieniem cech ich charakterów w poszczególnych tomach. Nie są smutne, ale widać w nich namysł nad życiem. Nie są to twarze lalek, lecz młodych dziewcząt rozpoczynających własną przygodę z życiem, rzucających czytelnikowi intrygujące spojrzenie. Na okładkach dominują ciepłe, jasne kolory. We wszystkich tomach zastosowano identyczne liternictwo. Jeśli przyjąć, że czytanie okładki wywołuje emocje u odbiorcy, to w tym przypadku jest to konkluzja potwierdzona (Stępień, 2002, s. 502–510), gdyż każdy nowy tom „Jeżycjady” jest przyjmowany przez czytelników z wielką radością.

W repertuarze wydawniczym Akapitu znajduje się również cykl książek nagradzanej i popularnej pisarki dla nastoletnich czytelników K. Siesickiej⁵. Spośród nich warto wymienić: *Gorzkie i słodkie pocałunki* (2002), *Pejzaż sentymentalny* (1999), *Przez dziurkę od klucza* (2014), *Trzynasty miesiąc poziomkowy* (2004), *Zatrzymaj echo* (2009). Pisarka zdobywała czytelników ukazywaniem meandrow pierwszych miłości, wartką akcją i rozwiązaniami fabularnymi. Jej powieści publikowane w Akapicie przyciągają uwagę baśniowymi, barwnymi okładkami z obrazami Jacka Yerki. Podobnie jest w przypadku powieści Marty Fox (*Zakochaj się, mamo*, 2015).

Istotne miejsce w Wydawnictwie Akapit Press zajmują książki córki M. Musierowicz, E. Kiereś: *Srebrny dzwoneczek* (2010)⁶, *Brat* (2011)⁷, *Łowy* (2012), *Kwadrans* (2013), *Rzeka* (2014). E. Kiereś jest również autorką ich graficznego opracowania i okładek. Cechuje je oszczędny, symboliczny rysunek, wysmakowana kolorystyka, ilustracje i liternictwo ujęte w złotą ramkę. Książki te są dziełami sztuki. Autorka tworzy

⁵ Pisarka zmarła w 2015 r.

⁶ W 2011 r. książkę wpisano na listę białych kruków Internationale Jugendbibliothek.

⁷ Utwór otrzymał wyróżnienie jury 19. Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego w 2011 r.

teksty na kanwie baśni z wyraźnym podkładem filozoficznym, z jasnym, klarownym systemem wartości. K. Heska-Kwaśniewicz o *Srebrnym dzwoneczku* pisze następująco:

Emilia Kiereś posługuje się bogatą, znakomitą polszczyzną, lekko archaizowaną, momentami poetycką, nic więc dziwnego, że jej powieść urzeka niezwykłym czarem zarówno małych, jak i dorosłych czytelników. Jest prawdziwą ozdobą atrakcyjnej także pod względem edytorskim Kolekcji w Złotej Ramce, zainicjowanej przez Wydawnictwo Akapit Press. (Heska-Kwaśniewicz, 2013, s. 100–106)

Refleksje te można odnieść do wszystkich powieści E. Kiereś (*Katalog*).

Odbiorcom w wieku 10–13 lat Wydawnictwo proponuje książki Ałbeny Grabowskiej w serii „Julek i Maja”: *Julek i Maja w labiryncie* (2011), *Powrót do gry* (2012), *Podróż w nieznanne* (2013) *Misja w czasie* (2014) w opracowaniu graficznym i z projektami okładek Zuzanny Orlińskiej. Pastelowa kolorystyka okładek i rysunki, tak jak w innych publikacjach tej oficyny, zapowiadają tajemniczą akcję. Powieści A. Grabowskiej, jak zapewnia wydawca, przeznaczone są dla miłośników gier komputerowych i moli książkowych (*Katalog*). Idzie o to, aby w interesujący sposób ukazać zagrożenia związane z uzależnieniem od gier. W tej serii mieszczą się też powieści R. Pawłaka *Piotrek i tajemnica komputera* (2014) z ilustracjami Izabeli Madei, oraz *Kłątwa Ezechiela*.

Do uczniów gimnazjów, zwłaszcza chłopców, adresowane są przygodowe, korsarskie powieści Andrzeja Żaka *Kapelusz kapitana Drake’a* (2015) oraz *Amarilla i weekend w kapeluszu* (2016), obie z ilustracjami Bohdana Butenki (*Katalog*). Do tej samej grupy odbiorców oficyna kieruje serię „Drakulcio Ma Kłopoty” Magdaleny i Sergiusza Pinkwartów, na którą składają się powieści: *Mecz stulecia* (2015), *Urodzinowa katastrofa* (2015) i *Kłątwa faraona* (2016) z projektami okładek i ilustracjami Tomasza Domańskiego. Serię wyróżnia kolorystyka okładek: w pierwszej książce dominuje kolor zielony i jego odcienie, w drugiej czerwony i pomarańczowy, w trzeciej niebieski. Karykaturalne, radosne rysunki zapowiadają niezwykle przygody. Drakulcio ma dziewięć lat i fantazję przewyższającą wyobrażenia rodziców, co gwarantuje pełne humoru perypetie młodych bohaterów (*Katalog*).

Powieści Katarzyny Majgier tworzą serię „Dzienniki Ani Szuch”: *Gdybym była czekoladą* (2010), *Po co mi chłopak* (2007), *Trzynastka*

na karku (2006). Poza serią została wydana powieść autorki pt. *Amelka* (2015) z pełnymi humorem ilustracjami Marty Blachury⁸. Jest to ciepła, wzruszająca opowieść o marzeniach dziesięcioletniej dziewczynki, która marzy, by zostać gwiazdą filmową.

Gimnazjalistom Akapit Press proponuje także książki Agnieszki Tyszki, w dwóch seriach: dla czytelników najmłodszych, w wieku 5–7 lat (*Deszczowa zagadka inspektora Nielubca*, *O czym pada śnieg*) oraz dla młodzieży gimnazjalnej: *Kredens pod Grunwaldem* (2012), *Maile na miotle* (2013), *Miłość niejedną ma minę* (2015), *Nawijka na skajpie* (2013), *Wyciskacz do łez* (2010), *Czego uszy nie widzą i Smażone tablety* (2016) z ilustracjami M. Blachury. Utwory A. Tyszki zwracają uwagę dzięki tytułom i atrakcyjnym okładkom, na których właściwie już zaczyna się opowiadanie historii nastolatka. Pisarka sięga do historycznych zdarzeń, np. w powieści *Nawijka na skajpie* (o pierwszej w dziejach Akademii Krakowskiej studentce, Nawojce) kontrastuje życie bohaterki Amandy z postacią historyczną – Nawojką. Zestawienie dwóch dziewczyn nasuwa czytelnikom wiele pytań: Co to znaczy mieć marzenia i dążyć do ich realizacji? Czy za realizację marzeń płaci się rezygnacją z innych pragnień? Jak omijać przeszkody? Czy Skype pomaga w ich pokonywaniu? Pytania pojawiają się w każdym utworze. Nie zawsze można znaleźć na nie odpowiedź, zmuszają jednak czytelnika do dalszych poszukiwań.

Jak ważne są marzenia o pierwszej miłości, udowadnia Ida Pirolotkin w powieściach *Dwie połówki pomidora* (2011), *Tylko nie impreza* (2015), *Na wojnie i w miłości* (2015) z wymownymi okładkami M. Blachury. Rysunki na okładkach sugerują, że bohaterki książek to dziewczyny z charakterem. Potrafią zmagać się z losem i w imię miłości są gotowe znieść wiele trudów (*Katalog*, s. 11).

Dla najmłodszych czytelników Wydawnictwo Akapit Press przygotowało książki *Lawendowa czarownica* Katarzyny Borys, *Dzieciaki z krainy Niesnu. Tajemnica strażnika* (2014) Joanny Preisner i Jakuba Bogusza oraz *Papuk* (2014) Joanny Kmiec.

Interesująco jawi się seria „Penny z Piekła Rodem”, na którą składają się utwory Joanny Nadin (*Porażające porażki*, *Katalog katastrof*, *Wybuchowe wybryki*, *Wypadki i wpadki*, *Szczyt szkód*, *Wysyp wysypki*, *Prawdziwe pandemonium*), za które autorka otrzymała Nagrodę Roalda Dahla. Serię wyróżniają okładki z rysunkami rozbawionych dzieci i innym kolorem tła. Informacja o nagrodzie została podana w formie specjalnej pieczętki (*Katalog*, s. 14). W serii znalazły się też inne utwory

⁸ Nagroda literacka im. Kornela Makuszyńskiego.

tej autorki: *Joe sam w domu* (2012), *As wywiadu i reszta świata* (2013) czy *Agencik i wielka kasa* (2014).

Na uwagę zasługuje cykl „Tajemnica i Przygoda”, seria „Przygoda w 68 Pokojach” z powieściami Marianne Malone w tłumaczeniu E. Kiereś: *68 pokojów* (2010), *Złodziejka czarów* (2011), *Piracka moneta* (2012) i *Tajemnica klucza* (2014).

Na podstawie zaprezentowanego w szkicu repertuaru wydawniczego można wysnuć wniosek, iż Akapit Press stara się prowadzić politykę wydawniczą tak, aby młodociani czytelnicy z każdej grupy wiekowej byli usatysfakcjonowani. Czytelnicza satysfakcja to również wielki sukces edytora. Sukces ten nie przychodzi łatwo, gdyż poszukiwanie odbiorców nie polega tylko na przedstawianiu propozycji wydawniczych. Jak napisała do mnie w jednym z listów elektronicznych redaktor Magdalena Granosik, Akapit Press prowadzi szereg atrakcyjnych akcji adresowanych do czytelników, by przekonać ich, że czytanie jest modne, dobre, przyjemne i pożyteczne. Są to m.in. spotkania z autorami powieści i tłumaczami, a także warsztaty edukacyjno-teatralne. Każdego roku w listopadzie w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu odbywa się „Tydzień z Akapitem”. Również każdego roku w czerwcu Wydawnictwo rozpoczyna akcję „Z książką na walizkach”. Redaktorzy i autorzy odwiedzają szkoły i biblioteki przynajmniej raz w miesiącu. Corocznie w maju pod patronatem Programu 1. Polskiego Radia i Fundacji ABC „Cała Polska Czyta Dzieciom” odbywa się czytanie „Jeźycjady” M. Musierowicz. Do szkół i bibliotek Akapit Press rozsyła foldery z propozycjami spotkań autorskich.

Wydawnictwo analizuje także badania czytelnictwa, gdyż to one wyznaczają kierunki jego rozwoju (Socha, 2013, s. 301–327). Promując swoją ofertę wydawniczą, niejako przy okazji, podczas bezpośrednich spotkań, stara się poznawać gusty odbiorców, a co za tym idzie – kształtować odpowiednią politykę wydawniczą. Chodzi przecież o to, aby młody odbiorca otrzymał książkę wartościową.

Literatura

Akapit Press. Pobrane z: <http://www.akapit-press.com.pl> (8.12.2015).

Dunin, J. (1991). *Książeczki dla grzecznych i niegrzecznych dzieci*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Gołębiewski, Ł., Waszczyk, P. (2012). *Rynek książki w Polsce 2012. Wydawnictwa*. Warszawa: Biblioteka Analiz.

- Gołębiewski, Ł., Waszczyk, P. (2014). *Rynek książki 2014. Wydawcy*. Warszawa: Biblioteka Analiz.
- Gwadera, M. (2013). Współczesny rynek książki dla dzieci i młodzieży. W: K. Heska-Kwaśniewicz (red.), *Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980)* (t. 2, s. 152–166). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Hazard, P. (1963). *Książki, dzieci i dorośli*. I. Słońska (przekład). Warszawa: Nasza Księgarnia.
- Heska-Kwaśniewicz, K. (2003). Jak kwitnie kalafior, czyli o tytułach książek Małgorzaty Musierowicz. W: K. Heska-Kwaśniewicz, A. Gomółka (red.), *Między Bambolandią i Jeżycjadą. Małgorzaty Musierowicz makro- i mikrokosmos* (s. 17–24). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Heska-Kwaśniewicz, K. (2013). *Tajemnicze ogrody. Rozprawy i szkice z literatury dla dzieci i młodzieży*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Jamróż-Stolarska, E. (2014). *Serie literackie dla dzieci i młodzieży w latach 1945–1989. Produkcja wydawnicza i ukształtowanie edytorskie*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- Kalata, A. (2015). *Wydawnictwo Dwie Siostry*. Praca dyplomowa magisterska napisana pod kierunkiem dr hab. K. Tałuc. Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.
- Katalog Wydawnictwa Akapit Press* (2015). Łódź: Akapit Press Sp. z o.o.
- Kitrasiewicz, P., Gołębiewski, Ł. (2005). *Rynek książki w Polsce 1944–1989*. Warszawa: „Biblioteka Analiz”.
- Korczak, J. (1998). *Dziela* (t. 4, *Szkola życia. Obrazki szpitalne. Artykuły pedagogiczne i medyczne 1900–1912*). Warszawa: Oficyna Wydawnicza Latona.
- Lipka-Sztabała, K. (2007). Co przed nami, co za nami? Polska książka ilustrowana ostatniego piętnastolecia. *Guliwer*, (1), 28–31.
- Nadolna-Tłuczykont, M. (2013). *Powrót książek zakazanych do współczesnych odbiorców (wybrane zagadnienia)*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Papuzińska, J. (1981). *Inicjacje literackie. Problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Rogoż, M. (2009). *Czasopisma dla dzieci i młodzieży Instytutu Wydawniczego „Nasza Księgarnia” w latach 1945–1989. Studium historycznoprasowe*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Słońska, I. (1959). *Dzieci i książki*. Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
- Socha, I. (2013). Czytelnicтво dzieci i młodzieży. W: K. Heska-Kwaśniewicz, K. Tałuc, *Literatura dla dzieci i młodzieży (1945–1989)* (t. 3, s. 301–327). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

- Stępień, T. (2002). Czytanie okładki. W: I. Opacki, B. Mazurkova (red.), *Dzieło literackie i książka w kulturze. Studia i szkice ofiarowane Profesor Renardzie Ocieczek w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej* (s. 502–510). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Tałuć, K. (2003). Książka w książce, czyli co czytają bohaterowie Jeżycjady. W: K. Heska-Kwaśniewicz, A. Gomóła (red.), *Między Bambolandią i Jeżycjadą. Małgorzaty Musierowicz makro- i mikrokosmos* (s. 25–39). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Tobera, M. (2010). Początki transformacji polskiego rynku książki: rekonstrukcja najważniejszych wydarzeń z lat 1989–1995. Cz. 1. *Przegląd Biblioteczny*, 78(3), 285–302.
- Tobera, M. (2001). Rynek książki w Polsce (1989–2000). *Przegląd Biblioteczny*, 69(3), 237–241.
- Zajac, M. (2000). *Promocja książki dziecięcej*. Warszawa: Wydawnictwo SBP.

Barbara Pytlos

Sosnowiec

e-mail: mieczyslawa.pytlos@neostrada.pl

**Akapit Press Sp. z o.o. in Łódź –
a Publisher of Literature Intended For Children
and Young People (1992–2015)**

Abstract: The short text attempts to present, on the basis of materials furnished by the Publisher and the conversations with the editors, the problem of the editor's responsibility for a young reader who is charged with the task of preparing such works for this kind of reader. On the basis of the activities of the Wydawnictwo Akapit Press Sp. z o.o. in Łódź the problems associated with the editorship of works for children and young people was presented. The text covers the problems associated with education, which means that the editors of literature intended for young readers should remember about the peculiar nature of such works i.e. the code of values inscribed into works intended for such readers.

Keywords: Akapit Press Sp. z o.o. in Łódź. Editorship. Literature for children and young people. Publishers. Young readers